

Vergaderjaar 2022–2023

30 573

Migratiebeleid

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 194

**BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 oktober 2022

Bij brief van 11 november 2021 heeft uw vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking verzocht om een brief met een overzicht van brandhaarden en potentiële brandhaarden in de wereld waarvandaan (versterkte) migratiestromen op gang kunnen komen, met daarbij een overzicht van landen waar opvang in de regio opportuun kan zijn. Met deze brief kom ik, verlaat waarvoor mijn excuses, mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken, tegemoet aan uw verzoek.

Conflicten ontstaan door een specifieke, lokale en regionale mix van ontwikkelingen. Historie, instabiliteit, achterblijvende ontwikkeling, bevolkingsgroei in relatie tot de kans een degelijk inkomen te verwerven, zwak bestuur, corruptie, voedselonzeekerheid, milieudegradatie, waterschaarste en droogte spelen daar mogelijk een rol. In de Nederlandse aanpak is preventie, het voorkomen van (verder) conflict, essentieel omdat langdurige stabiliteit een voorwaarde is voor duurzame sociaaleconomische ontwikkeling, democratisering en het voorkomen van radicalisering en vluchtbewegingen. Preventie is daarmee een hoofddoel van het duurzame ontwikkelingsbeleid en integraal deel van het Nederlands buitenlands beleid.

Het kabinet brengt daartoe (potentiële) conflict- en instabiliteitsrisico's in kaart. Daarbij maakt Nederland gebruik van diverse bronnen, zoals eigen inlichtingen, analyses uit het postennetwerk, rapporten van denktanks en andere instanties en instituties. Tevens wordt intensief uitgewisseld met internationale partners en gelijkgezinde landen. Daarnaast werkt Nederland samen met niet-gouvernementele partners, gespecialiseerd in conflict, preventie en conflictsensitief werken. Eén van die organisaties is de International Crisis Group (ICG), die analyses uitbrengt van (potentiële)

conflicten in de wereld, waaronder een zogenaamde *watchlist*¹. De *watchlist* is ontworpen om beleidsmakers te helpen conflict te voorkomen door hen op de hoogte te houden van de ontwikkelingen in meer dan 70 conflicten en crises. Tevens worden trends gesignaleerd en gewezen op de risico's van escalatie en op kansen om vrede te bevorderen. Aan het begin van dit jaar heeft de ICG, gericht op EU-beleidsmakers, een lijst van landen of regio's opgesteld die in 2022 geconfronteerd worden met een conflict waarbij doden vallen, een humanitaire noodsituatie of andere crises². Dit zijn Oekraïne, Libanon, Afghanistan, Kashmir, Bosnië en Herzegovina, Tunesië, Soedan, Israël-Palestijnse Gebieden, Ethiopië, Venezuela en Colombia.

Ook andere organisaties publiceren *watchlists*. Zo staan op de *watchlist* van de International Rescue Committee 10 landen die het grootste risico lopen op een aanzienlijke verslechtering van hun humanitaire situatie in het komende jaar. Deze landen zijn Afghanistan, Ethiopië, Jemen, Nigeria, Zuid-Soedan, Democratische Republiek Congo, Myanmar, Somalië, Syrië en Soedan. Er zijn vele andere *watchlists*, rapporten en analyses die door het kabinet continu nauwlettend in de gaten worden gehouden, waaronder EU Global Conflict Risk Index³, Fragile States Index⁴, Vision of Humanity Indices⁵, ACLED⁶, World Bank Climate Risk Country Profiles⁷ en Early Warning Project Risk Assessment⁸.

Hoewel het met behulp van diverse bronnen mogelijk is aan te geven welke landen en regio's een verhoogd risico lopen, valt door de complexiteit van de lokale, regionale en mondiale dynamiek, niet te voorspellen in welke landen en in welke mate daadwerkelijk gewapend conflict zal uitbreken. Daarnaast is ook niet te voorspellen of, en in welke mate, mensen als gevolg hiervan op de vlucht zullen slaan of dat andere factoren doorslaggevend zijn voor migratie.

De huidige oorlog in Oekraïne is een voorbeeld van een dergelijk complexe dynamiek waarvan de consequenties moeilijk te voorspellen zijn. Zo weten we bijvoorbeeld dat de oorlog in Oekraïne de mondiale patronen van handel, productie en consumptie van grondstoffen zodanig heeft veranderd dat de prijzen tot in ieder geval eind 2024 op een historisch hoog niveau zullen blijven.⁹ Echter, het blijft een uitdaging om deze trend te vertalen in een concrete wereldwijde migratieprognose. Het is zeer waarschijnlijk dat dit zal leiden tot meer interne ontheemding en verstedelijking, vooral in de regio's die reeds door droogte en misoogsten zijn getroffen. Of de getroffen bevolking de wens en ook de middelen heeft om de staatsgrens over te steken, blijft moeilijk te voorspellen en is zeer context-specifiek.

Dit neemt niet weg dat, zeker in dit tijdperk van vergrote aandacht voor data, er wel degelijk initiatieven zijn voor het beter monitoren, en in beperkte mate ook het mogelijk voorspellen van het verloop van migratiebewegingen. Nederland co-financiert de *Displacement Tracking Matrix* van de Internationale Organisatie voor Migratie, dat informatie over mobiliteit, kwetsbaarheden en noden van ontheemden en migranten

¹ CrisisWatch | Crisis Group

² Watch List 2022 | Crisis Group

³ Global Conflict Risk Index – European Commission (europa.eu)

⁴ Fragile States Index | The Fund for Peace

⁵ Global Peace Index Map » The Most & Least Peaceful Countries (visionofhumanity.org)

⁶ Resources – ACLED (acleddata.com)

⁷ Climate Risk Country Profiles | Climate Change Knowledge Portal (worldbank.org)

⁸ Countries at Risk for Mass Killing 2021–22: Early Warning Project Statistical Risk Assessment Results | Early Warning Project (ushmm.org)

⁹ Food Security Update | Rising Food Insecurity in 2022 (worldbank.org)

analyseert en beschikbaar stelt, voor een beter begrip van de migratiebewegingen en het verloop van migratieroutes¹⁰.

Momenteel gaat de Nederlandse aandacht voornamelijk naar situaties in landen in Noord- en West-Afrika, de Sahel, de Hoorn van Afrika, het Midden-Oosten en de Oostelijke Europese regio. De keuze voor deze focusregio's is mede gebaseerd op de conflictstatus van landen, de noden en de mogelijkheid om als Nederland een effectieve bijdrage te leveren. In deze regio's blijft preventie van (escalatie van) conflict, en daarmee ook vluchtbewegingen, een hoofddoel.

U vraagt tevens om een overzicht van landen waar opvang in de regio opportuun kan zijn.

Dat vluchtelingen in de regio worden opgevangen is een gegeven. De meeste personen die op de vlucht slaan voor conflict, zoeken bescherming dicht bij huis. Het overgrote deel van 's werelds vluchtelingen verblijft in lage- en middeninkomenslanden, met name in buurlanden. De bereidheid van buur- en regiolanden tot opvang, bescherming, het verlenen van toegang tot onderwijs en gezondheid en het recht om te werken, is cruciaal in het bieden van perspectief aan vluchtelingen in hun regio van herkomst. Toegang tot dergelijk perspectief verschilt significant per opvangland en kan ook veranderen door de jaren heen, bijvoorbeeld door binnenlands politieke ontwikkelingen. In beginsel is dit een nationale aangelegenheid en is Nederland niet in de positie om (bij voorbaat) te bepalen waar mensen opgevangen zouden kunnen worden. Opvanglanden, net als Nederland, hebben regie over hun eigen asiel en opvang wet- en regelgeving. Wel is het natuurlijk aan Nederland om indien vluchtelingen worden opgevangen te bezien hoe de betreffende landen en vluchtelingen ondersteund kunnen worden. Nederland doet dat ruimhartig met grote programma's op het gebied van onderwijs en werk, bescherming, onderdak en sanitatie. In Oeganda steunen we bijvoorbeeld een programma van UNICEF en ILO waarbij vooral Zuid Sudanese vluchtelingen vaardigheidstrainingen en beroepsonderwijs krijgen voor een goede aansluiting naar een baan of succesvol ondernemerschap. In Jordanië werken wij samen met de overheid, UNHCR en de Wereldbank aan flexibele werkvergunningen voor Syrische vluchtelingen. Een uitgebreide brief over de Nederlandse interventies op het gebied van Opvang in de Regio komt uw kamer later dit jaar toe (zoals reeds aangekondigd in brief Staat van Migratie¹¹).

Migratiebewegingen zijn zeer persoonlijk en gemotiveerd door vele factoren. Naast praktische overwegingen zoals welke routes op het moment van vertrek veilig, betaalbaar en begaanbaar zijn, spelen zaken als sociaal-culturele, etnische en religieuze affiliatie een rol, alsook de meer persoonlijke overwegingen zoals woonplaatsen van familieleden. Daarnaast speelt tegenwoordig (des)informatie via sociale media een niet te onderschatten rol, onder andere over de situatie in opvanglanden. Wegens de uiterst complexe en contextgevoelige onderliggende oorzaken blijft het voorspellen van keuzes die mensen maken en de daaruit volgende migratiebewegingen eerder een kunst dan een wetenschap.

Om bovengenoemde redenen en gezien het feit dat speculeren op een dergelijk gevoelig onderwerp niet wenselijk is, is het niet mogelijk om aan uw Kamer een nauwkeurig overzicht te verschaffen van de landen waar opvang in de regio opportuun kan zijn. Wel kunt u in de bijlage een overzicht vinden van de landen die momenteel het hoogste aantal

¹⁰ Welcome to DTM | DTM (iom.int)

¹¹ Kamerstukken 30 573 en 19 637, nr. 190

vluchtelingen opvangen, de landen waarvandaan het hoogste aantal vluchtelingen komen en ook specifiek van waaruit het hoogste aantal in Nederland aankomt. Ook wil ik benadrukken dat het beperken van de instroom in Nederland een belangrijk doel is binnen het opvang in de regio beleid. Hier zullen we ook nader op ingaan in de internationale migratiestrategie die later dit jaar uw kamer zal toekomen. Met landen in nabijheid van lijst b onderhouden we contact over noden en behoeften t.a.v. programma's. In veel van de opvanglanden zet Nederland stevig in op het bieden van perspectief aan vluchtelingen, intern ontheemden en kwetsbare gastgemeenschappen.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.N.A.J. Schreinemacher

Bijlage^{12 13}

a. Landen die de meeste vluchtelingen opvangen

1	Turkije	3.759.800
2	Colombia	1.843.900
3	Oeganda	1.529.900
4	Pakistan	1.491.100
5	Polen	1.365.810
6	Duitsland	1.255.700
7	Sudan	1.103.900
8	Bangladesh	918.900
9	Libanon	845.900
10	Ethiopië	821.300

b. Landen waar de meeste vluchtelingen vandaan komen

1	Oekraïne	7.156.748
2	Syrië	6.848.900
3	Venezuela	4.605.600
4	Afghanistan	2.712.900
5	Zuid-Soedan	2.362.800
6	Myanmar	1.177.000
7	DR Congo	908.400
8	Sudan	825.300
9	Somalië	776.700
10	Centraal Afrikaanse Republiek (CAR)	737.700

c. Landen van waaruit het meeste vluchtelingen in Nederland aankomen¹⁴

Total asylum influx in The Netherlands (first applications, repeated applications, family reunification influx)
Source: METIS

Top 10 Last thirteen months **total** asylum applications in The Netherlands

Total 2020	Total 2021	Country of citizenship	2021					2022								Last 12 months	Perc		
			Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Total	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul			Aug	Total
5.566	14.904	Syrian Arab Republic	1.311	1.744	2.433	2.047	1.744	9.279	1.018	979	1.399	1.188	1.401	1.914	2.116	2.265	12.280	20.248	42%
607	3.425	Afghanistan	328	1.282	495	494	217	2.816	142	109	542	310	143	209	314	474	2.243	4.731	10%
1.265	3.215	Turkey	750	388	257	184	165	1.744	159	138	208	250	269	430	543	415	2.412	3.406	7%
861	1.855	Yemen	111	238	490	219	135	1.193	124	149	347	200	205	260	260	228	1.773	2.855	6%
1.504	1.576	Eritrea	121	97	168	142	207	735	112	122	112	139	126	150	191	211	1.163	1.777	4%
271	1.059	Somalia	157	230	130	143	145	805	96	114	177	81	155	90	110	122	945	1.593	3%
647	952	Unknown	89	114	124	138	101	566	99	77	134	67	95	74	92	118	756	1.233	3%
619	1.133	Iraq	61	86	246	211	130	734	63	57	91	92	35	59	65	72	534	1.207	3%
1.062	1.176	Algeria	85	112	154	126	117	594	88	117	118	51	93	85	52	75	679	1.188	2%
394	632	Pakistan	38	95	80	89	66	368	215	93	99	65	57	60	45	78	712	1.042	2%
6.336	6.693	Others	672	704	692	785	724	3.577	610	560	934	775	768	645	588	737	5.617	8.522	18%
19.132	36.620	Total	3.723	5.090	5.269	4.578	3.751	22.411	2.726	2.515	4.161	3.218	3.347	3.976	4.376	4.795	29.114	47.802	100%

* To conceal the lowest figures, all values between 0 and 4 are replaced by asterisk.

¹² Situation Ukraine Refugee Situation (unhcr.org)

¹³ UNHCR – Global Trends Report 2021

¹⁴ Vluchtelingen uit Oekraïne zijn niet opgenomen in deze tabel. Zij mogen zonder verblijfsvergunning 90 dagen in Nederland blijven. Ze kunnen tijdelijk bescherming krijgen in Nederland door de Richtlijn Tijdelijke Bescherming van de Europese Unie. Er zijn momenteel ong. 80.000 vluchtelingen uit Oekraïne geregistreerd Nederlandse gemeenten.